

ΑΙ ΑΠΑΡΧΑΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΡΟΥΜΑΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Οί λαοί πάντες και οί άρχηγοί αὐ-
τῶν, ἐπὶ εὐκαιρία τῶν ἑορτῶν τῆς ἑκα-
τονταετηρίδος τῆς Ἑλλάδος, ἔσπευσαν
νὰ συγχαρῶσι τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν
διατρεύσαντες τὰ θερμότερα αὐτῶν αἰσ-
θήματα διὰ τὸν ἑλληνικὸν λαόν. Ἀπὸ
τὴν χυρίμν αὐτὴν τῶν συνεορτασιῶν δέν

ἔλειψαν οὐδ' οἱ Ρουμάνοι, ὁ ἀντιβασιλεὺς
τῶν ὀποίων, κατὰ τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ
παρατεθὲν ἐπίσημον γεῦμα, μεταξὺ ἄλ-
λων εἶπε τὰ ἑξῆς: «Ἡ Ρουμανία και οἱ
Ρουμάνοι θεωροῦν εὐτύχημα, διότι ἠδυ-
νήθησαν νὰ περιθάλψουν τοὺς κομιστὰς
τῆς θαυμασίας κλασσικῆς μορφώσεως, εἰς

Ὁ Συγγραφεὺς τοῦ παρῶντος
κ. ΝΙΚ. Ι. ΔΑΣΚΑΡΗΣ

τῆς ὁποίας ἡ Ρουμανικὴ ἐθνικὴ μόρφωσις ἤντηλε τὰς ζωτικωτέρας δυνάμεις τῆς».

Καὶ ὅμως ἄλλα φθέγγονται οἱ Ρουμάνοι λογογράφοι. Ἐνῶ ἡ ἐπικράτησις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν ταῖς παραδυναβείαις ἄλλοτε ἡγεμονίαις, οὐχὶ μόνον τὸν ὑπόδουλον τότε ἑλληνισμόν πολυειδῶς ἐξυπηρέτησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ρουμάνους ἐξηνθρώπισεν, οἱ τελευταῖοι οὗτοι, ἀποδίδοντες τὴν εὐεργεσίαν πρὸς τοὺς διαδῶσαντας τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐν τῇ βαρβάρῳ τότε πατρίδι των, πειρῶνται, προεξέχοντος τοῦ γλωσσολόγου Λαζάρου Σαϊτάνου (istoria filologiei Romane) ν' ἀποδείξουν, ὅτι ἡ ἐπὶ αἰῶνα καὶ πλέον ἐπικράτησις ἐν Ρουμανίᾳ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ὑπῆρξεν ἀποφράς ἐποχῆ, ὅτι ἐπέβη ματαία κατανάλωσις ζωῆς καὶ ἐργασίας καὶ ἐπὶ τέλος ὅτι ἀνέστειλε πᾶσαν πραγματικὴν πρόβον τῆς διανοίας!

Ἐτ' οὗτοι, τὰ γεγονότα τὰ ὅποια ἔφερον εἰς φῶς οἱ ἀνασκευάσαντες τὰς ἐρισοχολείας ταύτας τῶν Ρουμάνων, μαρτυροῦσιν, ὅτι τὰ ρουμανικὰ γράμματα ὀφείλουσιν τὴν ἐπίδοσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν, ἀν μὴ τὴν γέννησίν των, εἰς τοὺς Φαναριώτας τοὺς καλλιεργή-

σαντας ἐν μεγάλῃ κλίμακι τὴν παιδίαν ἐν Βουλουρεστίῳ καὶ Ἰασίῳ καὶ παροτρύναντας τοὺς Ρουμάνους, ἵνα καὶ αὐτοὶ σκεφθῶσι πῆν ἑαυτῶν μόρφωσιν. Κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἡ γέννησις τοῦ Ρουμανικοῦ θεάτρου ἐφείλεται εἰς τὴν ἐν Βουκουρεστίῳ ἀναγέννησιν τοῦ ἑλληνικοῦ τοιοῦτου, γεγονός ὅπερ οὐδ' αὐτοὶ οἱ Ρουμάνοι, ὡς παρακατιόντες θὰ ἴδωμεν ἀπεπειράθησαν ν' ἀρνηθῶσι. Διότι μέχρι τῆς ἡγεμονίας τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Χανιζερῆ, τοῦ κατακρεουργηθέντος ὑπὸ ἀπεστασταλμένου τοῦ Σουλτάνου ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Βουκουρεστίου ὄχι μόνον ρουμανικὸν θέατρον δὲν ὑπῆρχεν, ἀλλὰ καὶ τί ἐπὶ θέατρον ἠγγόνη καθ' ὀλοκληρίαν ὁ ρουμανικὸς λαός, ἡ γλῶσσα τοῦ ὁποίου ἦτο ἀμόρφωτος ἐτι μέχρι τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ ὅστις, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐδίδασκε τοὺς Ρουμάνους

Ἡ Δραματικὴ Καλλιτέχνης
κ. Μ. ΚΟΤΟΠΟΥΔΗ

καὶ τὸν τρόπον τῆς καθάρσεως τῆς γλώσσης αὐτῶν ἐκ τῆς πληθώρας τῶν βαρβαρισμῶν, οὓς ἐκληροδότησαν αὐτῇ αἱ κατὰ καιροὺς ἐπιδρομαὶ τῶν βαρβάρων.

* *

Ἐπόμενον ἄρα ἦτο νὰ προηγηθῆ ἐν ταῖς παρομοίαις χώραις θέατρον ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ὁποίου νὰ ὀμιλεῖται γλῶσσα μορφομένη κατὰ τὸ πλεῖστον, ὁποία ἦτο ἢ τότε ἐπικρατήσασα ἑλληνικὴ καὶ ὅπερ νὰ χρησιμεύσῃ ὄχι μόνον ὡς σχολεῖον καλλιτεχνικῆς μορφώσεως τῶν Ρουμάνων, ἀλλὰ καὶ ὡς φωτεινὸς δαυλὸς δι' οὗ ὀδηγήθησαν ἀργότερα πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν. Τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀρνηθῶσιν οὐδ' αὐτοὶ οἱ Ρουμάνοι. «Τὴν τοῦ Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου ἐπανάστασιν, γράφει ὁ Ρουμάνος λογογράφος Ν. Φιλήμων, ἣτις ἀπέδωκεν εἰς τὸ Ρουμανικὸν ἔθνος τὰ προγονικὰ αὐτοῦ δικαιώματα, ὀφείλομεν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὰς περὶ ἐλευθερίας καὶ ἠρωϊσμοῦ ιδέας, ἃς οἱ νεαροὶ Ρουμάνοι ἠρῶσθησαν ἐκ τῶν δραμάτων «ὁ θάνατος τοῦ Καίσαρος» τοῦ Βολταίρου, ὁ «Τιμολέων τοῦ Ζαμπελίου καὶ ἡ «Ἐκάβη» τοῦ Εὐριπίδου, ἅτινα παρέστησαν οἱ Ἕλληνες σπουδασταί».

Τὰς ἐκ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς ὀφελείας κατανοήσαντες οἱ ζηλοτύπως παρακολουθοῦντες τὰς ἑλληνικὰς παραστάσεις τοῦ Βουκουρεστίου Ρουμάνοι, ἀπεφάσισαν καὶ αὐτοί, κατόπιν πολλῶν δισταγμῶν, δικαιολογημένων ἄλλως τε διὰ πολλοὺς καὶ ποικίλους λόγους, ν' ἀποπειραθῶσιν τὴν ἰδρυσιν Ρουμανικοῦ θεάτρου, κατὰ τὰ ἐπίσημα ἐγκαίνια τοῦ ὁποίου ἐδίδαξαν...ἑλληνικὸν ἔργον εἰς ρουμανικὴν γλῶσσαν! Ρουμάνος λογογράφος ὡς ἐξῆς διὰ μακροτάτων ἐξιστορεῖ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ ρουμανικοῦ θεάτρου: «Οἱ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολίοις σπουδάσαντες νεαροὶ Ρουμάνοι, βλέποντες, ὅτι οἱ ξένοι ἰδρυσαν ἐν τόσῳ βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι τέμενος ὑψίστης δι' ἐν ἔθνος ἀνάγκης, ἐμιμήθησαν αὐτούς, ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐξέλεξαν τοὺς παρ' αὐτοῖς ἀρμοδίους καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἀνεβίβασαν καὶ αὐτοῖς ἐπὶ σκηνῆς τὴν περίφημον τοῦ Εὐριπίδου τραγωδίαν «Ἐκά-

βη» κατὰ μετάφρασιν τοῦ Α. Νανέσκιν. Τὸ δράμα τοῦτο δι' οὗ τὸ πρῶτον εἰσήγετο ἡ ρουμανικὴ γλῶσσα εἰς τῶν Μουσῶν τὸ σεμνὸν τέμενος, δὲν ἔσχε μεγάλην ἐπιτυχίαν ἔνεκα τῆς ζηλοτυπίας καὶ τῶν μικροφιλοτιμιῶν».

Μετὰ τὴν «Ἐκάβην» ἐδόθησαν ἄλλα τινα ἔργα καὶ τέλος ὁ «Φιλάργυρος» τοῦ Μολιέρου, κατὰ μετάφρασιν τοῦ Ἐλδελίου. Ἀλλὰ τόσον ἀτέχνως εἰσήχθη ἡ κωμωδία αὕτη, ὥστε ἀπεθάρρυνε τελείως καὶ ἠθοποιούς καὶ κοινόν, τούτου ἔνεκα τὸ ρουμανικὸν θέατρον ἐκλείσει τὰς πύλας του.

Οἱ Ρουμάνοι πατριῶται; μὴ θέλοντες νὰ παραδεχθῶσιν, ὅτι καὶ ὡς ἔτυχε δὲν δημιουργεῖται ἐκ τοῦ μηδενὸς θέατρον, ἐσκέφθησαν ν' ἀποδώσωσι τὴν ἀποτυχίαν τῶν ταύτην εἰς τοὺς δυστυχεῖς Ἕλληνας εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν ὁποίων κατέφυγον κατόπιν πρὸς ἀνασύστασιν τοῦ θεάτρου των! Ὁ συγγραφεὺς τῆς ἱστορίας τοῦ ρουμανικοῦ θεάτρου D. C. Ollanescu, μὲ χαρακτηριστικὴν ἀφέλειαν διακηρύττει, ὅτι ἡ ἀποτυχία τῆς πρώτης αὐτῆς ἀποπειρας τοῦ Ρουμανικοῦ θεάτρου ὀφείλεται εἰς τὰς ραδιουργίας τῶν Ἑλλήνων (!) οἵτινες καὶ ἐξεδήλωσαν μάλιστα χαιρεκάκιαν δῆθεν ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ, διαλαλήσαντες, ὅτι «οἱ Ρουμάνοι δι' οὐδὲν καλὸν εἶναι ἐπιτήδιοι». Ἀλλ' ὁ ἀφελὴς Ρουμάνος ἱστορικὸς δὲν περιορίζεται εἰς ταῦτα μόνον. Ἀναφέρει καὶ πολλὰ ἄλλα εἰς θάρος τῶν Ἑλλήνων, τὰ ὁποῖα ἀλλαχοῦ διὰ μακρῶν ἀνασκευάζομεν.

Πάντως ἡ ἀφέλεια, μεθ' ἧς ἀποδίδει εἰς τὰς ραδιουργίας τῶν Ἑλλήνων τὴν ἀποτυχίαν τῆς πρώτης ἀποπειρας πρὸς σύστασιν ρουμανικοῦ θεάτρου, εἶναι πράγματι ἀξιοθαύμαστος! Καθ' ἣν ἐποχὴν, ἐπικρατοῦσα γλῶσσα καθ' ἅπασαν τὴν Ρουμανίαν ἦτο ἡ ἑλληνικὴ, καὶ παρ' αὐτοῖς ἀκόμη τοῖς Ρουμάνοις, προσποιῆται καὶ πιστεύει ὁ ἀγαθὸς ἱστορικὸς ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἐκεῖ θέατρον, ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ὁποίου ν' ἀκούεται γλῶσσα, ὄχι μόνον ἀκατασκευάστος ἀκόμη, ἀλλὰ καὶ ἀκατανόητος ἀπὸ τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων.